

ВАРНА – 50 ГОДИНИ
„ЕВРОПЕЙСКА И СВЕТОВНА СТОЛИЦА НА БАЛЕТА – 1964 – 2014”
26-ти Международен балетен конкурс „Варна – 2014”

Румен Чардаклиев

***Резюме:** От проведения през 1856 г. в Брюксел I-ви конкурс за китаристи – изпълнители, композитори и лютieri, последван през 1890 г. от конкурса в Петербург за пианисти и композитори и последвалите ги през XX в. в Европа, САЩ и Бразилия много други подобни международни професионални конкурси, които също се провеждат само в областта на музикалното изкуство за откриване и подпомагане изявата на млади дарования от инструменталисти, певци, диригенти, композитори и лютieri - но не и в балетното и танцово изкуство.*

Тази конкурсна състезателност само в областта на музиката продължава до - онзи знаменателен за Варна, България, Европа и света 2 юли на 1964 г, когато на сцената на красивия и уникален Летен театър във Варна, тържествено се открива и в продължение на две седмици се провежда първият професионален в Европа и света - „Международен балетен конкурс – Варна 1964”, недостигнат и до днес по посещаемост, авторитет и престижност.

С това епохално и уникално за Варна, България, Европа и света конкурсно събитие - за откриване на млади дарования и таланти вече и в областта на класическия балет, хореография и съвременен танц, съгласно регламента на Конкурса за това първо през 1964 г. и последвалите го традиционни, до последното 25-то юбилейно издание през 2012 г. - Варна се включва и утвърждава като равноправен партньор в голямото конкурсно семейство на градовете, с утвърден вече дългогодишен авторитет в областта на музикалното изкуство – Брюксел, Париж, Москва, Женева, Прага, Будапеща, Варшава, Болцано, Неапол, Генуа, Рим, Лисабон, Ню Йорк, Рио де Жанейро.

През юли 2014 г., с 26-то издание на Конкурса – „Варна 2014”, ще се навършат 50 г. от този исторически епохален миг на юли 1964 г., превърнал Варна в „Европейска и световна столица на балета” за периода 1964 – 2014 г.

***Ключови думи:** Варна 1860 – 1947 г., Варненски балет, Международен балетен конкурс – Летен театър*

За да се говори и пише за вековното „Културно наследство на Варна”, в контекста кандидатурата ѝ за „Културна столица на Европа 2019”, а и за да оценим правилно епохалната уникалност на Конкурса, като фундаментална културна предпоставка, за представянето на тази настояща културна кандидатура на Варна до края на 2013 г., следва да се проследи хронологически процеса на възникване и развитие културното „Възраждане на Варна”, преди и след освобождението ѝ от османската власт на 27 юли 1878 г. - за преодоляване от малцинственото българско население - наложилото се турско-гръцко езиково и културно

обществено господство и съответно ориенталския вид на града. Съобразно това, дори и в началото на XX в. - езикът на обществените места като пазар, държавни институции, пристанище и прочие е турски и гръцки, поради което от новозаселилите се българи не може да се упражнява каквато и да е дейност, ако не владеят един от тези два езика, според мемоаристиката за този период. Именно този неоспорим факт, дава основание на кмета Иван Церков, със специална заповед N 471 от 6 юли 1909 г., да забрани - „използването на турски език при продажбата на разни стоки и съестни продукти из улиците на града и пазара”.

Ето защо, ако Паисиевата „История славянобългарска” от 1762 г. поставя началото на българското „Възраждане”, като част от общия Европейски ренесансов културен и обществен процес в периода след XV в. - **началото на този „Възрожденски процес” за Варна е поставено на 12 март 1860 г.**, когато е отслужена църковна служба за пръв път на български език, десет години преди създаването на българската екзархия и **утвърдено с проведената същата 1860 г. първа организирана музикална проява в града - от „Музикално дружество с оркестър”, създадено и ръководено от поляка Боахински. На 24 май 1862 г. за първи път във Варна са почетени Св.Св. Кирил и Методий, а на 25 юли е отворило врати и първото създадено българско училище в града (ул. „27 юли” №9), което приютява през 1865 г. на преустроения си I етаж и църквата "Св.Архангел Михаил", първата в която се служи на български език. През 1870 г. е приютено и открито първото градско читалище и седалището на българската Общината, с което сградата се превръща в Център на българския духовно-културен и обществено политически живот до Освобождението на града.**

Тези събития са фундамента, на зараждащото се интелектуално и обществено културно развитие на варненци, подсилвано от бързото навлизане на европейската музика и култура в тяхното ежедневие, под влияние на трайно заселващите се в града чужди европейски граждани, предимно музиканти, както и от все по-често гостуващите в града до 1883 г. европейски инструментални и хорови състави, а в **периода 1883 г. - 1897 г.** – с последвалото гостуване на професионални чешки оркестри и гастролни оперетни и

оперни трупи от Атина, Австрия и Италия с цялостни оперни спектакли от европейската класика.

След Освобождението на града и по време на двата мандата на Кмета Кръстю Мирски, се решават кардинални въпроси по благоустрояване на града и по културно-просветното му развитие - открива се първата книжарница в града, пренася се печатницата на Райко Блъсков, построяват се училищата "Св.Кирил", "Св.Наум", прави се разширение на у-ще "Св.Методий". Той има принос и за полагане началото и развитието на театралното дело във Варна. При първото му кметуване 17.04.1888 - 15.11.1890 г. - в първоначалния си вид е построена и открита театралната зала “Съединение”, заедно с прилежащата към нея кула-часовник, **Фасадата ѝ - в италиански ренесансов стил, става емблема на града. С това се поставя като цяло и началното развитие на нов градски тип култура, чрез - разпространение на книжовността с помощта на книгопечатането и развитие творческата страна и интелегентност на варненското градско общество, под влияние на бързо навлизащото в града европейско музикално изкуство и култура. След 1906 г. се изменя и съставът на населението, като кварталите (махалите) приемат нови български имена, а от близкото минало са само Гръцката и Арменска махали.**

В края на 1900 г. е завършена и красивата сграда на Военния клуб, построена по проект на военния инженер Тодор Бояджиев, поставила и началното строителство от редица завършили в чужбина млади архитекти и инженери - на красиви и модерни частни сгради в стил „неокласицизъм”, повечето от които и до днес носят статут на паметници на архитектурата. Те изменят и облика на града - **от ориенталски, в централно-европейски, особено след 1908 г.**, когато е съборена и последната останала част от

средновековната крепост на Варна, сринати са и всички джамии, с изключение на една, действащата и днес. В този архитектурен аспект, на 26 март 1912 г. Кметът Иван Церов, прави прословутата „първа копка” и на проектираната в същия „необароков стил” нова театрална сграда, открита през 1932 г. след 20 годишно строителство, с което Варна окончателно оформя архитектурно началния си европейски облик на 20 век.

Исторически за Варна и България е периода 23 юли - 1 август 1926 г., когато в стария Летен театър в Морската градина на Варна, се провеждат първите за България „Национални Летни Музикални тържества”, плод на гражданската инициативност на „Културно-просветно читалищно дружество – Варна”, основано на 5 януари 1926 г. с основната цел – „Да повдига читалищното, музикалното и театралното дело във Варна и да подкрепя всички организации, проследяващи същата цел”. Като първа „фестивална идея” за Варна и България, Дружеството определя и „Целта” на тези „Тържества” - „Да се обединят най-добрите музикални сили на страната, в популяризирането на българската музикална култура и изпълнителско изкуство!”. През 1938 г. Тържествата прерастват в „Международни”, с последващо последно провеждане през 1939 г. С това изключително за България културно събитие, Варна окончателно завършва и своя „Възрожденски период”, предвид факта - „Тържествата” са и първият музикален фестивал в България и четвърти след предшестващите го три, с най-дългогодишна традиция летни европейски фестивали, основани в същия идеен целеви контекст на Варненската „фестивална инициативност”, в областта на сценичните изкуства - Залцбург – градът на Моцарт, открит на 22 август 1920 г.; Верона - открит на 10 август 1913 г., с операта „Аида” на сцената

на „Arena di Verona и първият - „Вагнеровият фестивал” в Байройт – открит на 13 август 1876 г., с операта „Златото на Рейн” - дирижирана лично от Вагнер, на сцената на уникалния и оригинален „Festspielhaus”, построен по идея и архитектурен замисъл на Вагнер.

На 5 юни 1932 г. е тържествено открит новият „Градски театър”, приютил веднага създадения през 1921 г. - „Общински драматичен театър”, а след войната приютява последователно като държавни културни институти - през 1946 г. новия „Варненски симфоничен оркестър” и през 1947 г. Варненската народна опера. Така, Театърът действително става символ на града като - „емблематичен храм на пораздащите душевна красота сценични изкуства”, както го определя и Кмета Иван Церов, в речта си при полагането на основите му през 1912 г., с което окончателно се слага край на продължилия 87 г. процес - 1860 – 1947 г., на поэтапно изграждане и оформяне структурата на постоянен професионален музикален и театрален живот на Варна, формиращ като цяло и европейската културна насоченост на града в следвоенния период на 1944 г.

Операта открива първият си творчески сезон 1947 -1948 г., на 7.09.1947 г. в Театъра, с операта „Продадена невеста” от Сметана. На 28.10.1948 г. и Балетът на Операта, в обща балетна вечер на премиерните постановки на „Шехерезада” от Н. Римси-Корсаков и „Болеро” на М. Равел, открива и своя първи творчески сезон, а през 1960 г. - поставя началото и на продължителен „звезден” период, с назначените за балетмайстори на Операта Галина и Стефан Йорданови. В същата 1960 г., те поставят премиерата на първият за Варна и България мащабен балет - „По пътя на гърма” от Кара Караев, в който участват сериозно и всички деца от балетната школа. Това тяхно талантливо и професионално ръководство е отличено на поредният III национален преглед в София през 1962 г.

на оперните и балетни театри, където специално се отбелязва тази оригинална постановка и цялостното професионално израстване на Балета.

Именно това авторитетно признание и издигната вече престижност на балета в национален мащаб е една от предпоставките, Варна да бъде избрана и за **I балетна Европейска и световна столица на първия в Европа и света - Международен балетен конкурс - „Варна 1964“**, провел се и на най-красивата лятна балетна сцена – Летният театър на Варна и България.

ТЕАТЪРЪТ е построен през 1956 г. по проект на арх. Жечко Чолаков и се открива приказно – в една „омайна юлска нощ на лето 1957“, пред „онемелите от възторг“ гларуси и чайки и под „усмихнатия възторжен благослов на сияйния небосвод“. Тогава - уникалната Морска Градина и морската шир на Варна са огласени от „вълшебното и тайнствено“ увертюрно въведение и последващите го „тържествени триумфални фанфари“ и „танци на победата“ на оркестъра на Варненската опера, известяващи началото на „Аида“ на Верди - първата за България мащабна оперна продукция на открито - исторически аналог с оперния фестивал на „Arena di Verona“, открит през 1913 г. със същата грандиозна Вердиева творба, с която тържествено е отбелязан и едновековния юбилей от рождението му - 10.10.1813 г. Това историческо събитие е по инициатива и идея на Емил Трифонов, директор на Операта - 1956 - 1965 г.

МЕЖДУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ «ВАРНЕНСКО ЛЯТО» - ПРИЕМНИК НА ВАРНЕНСКИТЕ - «НАРОДНИ МУЗИКАЛНИ ТЪРЖЕСТВА»

С постановката на „Аида“ при откриването на Летния театър, фактически се възстановяват и прекъснатите от войната „Народни музикални тържества“, под приемственото име и формата на „международен фестивал „Варненско лято“, обхващащ най-широк

спектър от изкуства. Това „преименуване и прекръстване“ е по предложение също на директора на варненската опера - **Емил Трифонов**. През есента на 1966 г. - със специално решение на правителството, това име на фестивала е прието за официално, с жанрови обхват на симфоничната, хоровата и камерната музика, както и музикално-сценичните изкуства – опера и балет.

ВАРНА И УНИКАЛНАТА БАЛЕТНА СЦЕНА НА ЛЕТНИЯТ ТЕАТЪР – 26 ЛЕТА „ЕВРОПЕЙСКА И СВЕТОВНА БАЛЕТНА СТОЛИЦА И СЦЕНА -1964 - 2014“

С провеждането на поредният 26-ти Балетен Конкурс от 15 – 30 юли – „Варна 2014“ - ще се навършат 50 г. от исторически епохалния миг, когато във втората половина на отминалия ХХ век, в българското, европейското и световно балетно изкуство се случва нещо също уникално - от 2 до 13 юли 1964 г., на впечатляващата сцена на Летния театър, - „тайнствено приютен“ в „поетичната и вълшебна“ Морска градина на Варна, се провежда първият в Европа и света професионален „Международен балетен конкурс – „Варна 1964“. Тази първа „Балетна Олимпиада“, покорила Европа и света с „Манифестация на младостта, красотата и изяществото на танца“, е недостигната и до днес по посещаемост, престижност и авторитет.

Провеждането на Конкурса е съгласно Решение на Министерския съвет на РБ през 1963 г., по предложение на Министерство на културата, след проведения през 1961 г. в София също първи „Международен конкурс за млади оперни певци“. Целта на това историческо решение е - Варна и България да се превърнат:

- в притегателен международен конкурсно-фестивален център, откривател на млади и надеждни балетни дарования до 25 г. в класическия и съвременен танц, и

лансирането им по Европейските и световни сцени и подиуми.

- **в рекламен агент на българския фестивален и културен туризъм;**

До 1966 г. Конкурсът се провежда всяка година, а след това - всяка втора четна година, в периода 15-30 юли. Организацията се осъществява от Министерството на културата до проведения през 1992 г. XV Конкурс, след което се поема от специално създадената за тази цел - **Фондация "Международен балетен конкурс – Варна"**, в партньорство с Министерството на културата и Община Варна и спонсорско финансово съдействие.

Този необичайно компетентен професионално Конкурс, за пръв път в света привлича като магнит и събира в препълнения Летен театър, наред с вълшебната „Морска Градина” - **46 звезди от 11 страни - от Хаваи до Москва и от Ню-Йорк до Токио. Излъчени са** и първите 22 световни лауреати на Конкурса - **5 с първа, 10 с втора и 7 с трета награда, а Владимир Василиев от Русия е - Първият лауреат и единствен все още, носител на Голямата награда "Varna Grand Prix" на Конкурса. За отбелязване е и факта - в пълен състав присъства и акредитирания в София дипломатически корпус.**

Първи председател на авторитетното международно жури на Конкурса през 1964 г. и на следващите 1965, 66, 68, 70 и 72 е - **руската прима и една от великите балерини на класическия балет на XX век - Галина Уланова (1910-1998).** Останалите членове на журито са също безспорни балетни авторитети и специалисти - **от Англия - Арнолд Хаскел и Елизабет Кенеди - балетмайстор на Кралския балет, Франция - световно известните и уважавани Серж Лифар, Женевиер Гийо, Куба - Алисия Алонсо, Германия - Урсула Колин, Полша - Мария Кшишковска, Румъния - Василе Марку, Русия - Фьодор Лопухов и Татяна Вячеславова, Унгария - Жужа Кун, Чехословакия - Иржи Немечек,**

Югославия - Вера Костич и също известните балетисти и хореографи от България - Нина Кираджиева, Асен Гаврилов, Неделчо Изов, Богдан Ковачев и Стефан Йорданов.

Другите председатели на Конкурса, са също едни от най-изявените творци на световното балетно изкуство през втората половина на XX век – **Юрий Григорович, легендарният балетист, хореограф и знаменит главен балетмайстор на Большой Театър - 1974, 76, 78, 80, 83, 86, 88, 2002, 2004, 2006 и 2012 г.; от България: Нина Кираджиева (1911-2005) – 1990, 92, 94, 96, 98, 2000 и Петър Луканов – 1998 и 2010; проф. Владимир Василиев, Русия – 2008 г.**

Образно и поетически казано – на 2 юли 1964 г., от вълните на Варненския черноморски бряг, „вълшебните нериди” **родиха** едно събитие с изключителен потенциал, атрактивност и виталност. **А очарованието на младите таланти, с тяхната естественост, неподправеност и благороден стремеж към върховете и съвършенството, породило откриването им** и в други страни от Европа, Азия и Америка.

Така, по подобие на „Варненската балетна Олимпиада”, **както нарече Конкурса в книгата си Джон Грегъри, години по-късно** бяха създадени подобни конкурси в Москва - 1969, Санкт Петербург, Перм, Казан и Yalta в Русия, Осака – 1969 и Нагоя в Япония, Джаксън – 1978 и Ню Йорк в САЩ, Париж, Лозана и Ulgat – Франция, Хелзинки - 1984, Будапеща, Люксембург, Киев Шанхай, Прага, Сеул и редица други. **Вследствие на това,** през 2007 г. беше създадена и Световната федерация на международните балетни конкурси

Списание „Dance Vision” отбелязва - *"Варненският балетен конкурс запази не само предимството си на основател, но също така и привилегията да бъде с най-висок престиж и популярност. От 1964 година досега са проведени 23 издания и са*

регистрирали най-голям брой състезатели - около 2 400 танцьори от 35 страни."

Конкурсът е уникален не само защото е първи в света, но и заради регламента си, който е най-тежък в сравнение с останалите конкурси. Той е и най-балансиран по отношение на съвременна и класическа хореография. **На първи тур** се представя само класическа хореография, **на втория** – и съвременни постановки, създадени през последните пет години, **а на третия** - съвременните танци от последните десет години – **са вече класически в съвременната хореография.**

Според ВВС, безспорният авторитет на това изключително културно събитие се основава на няколко основни отличителни фактори: - **Широкото** членство на международното жури, съставено от около 15-25 емблематични фигури на световния балет и то от най-малко 12 страни; - **Високо** професионална конкурсна програма. По сложност и обем, тя определено надвишава в някои случаи много пъти изискванията на подобни прояви в други страни; - **Спазва се** оптимален баланс и ясна периодизация от три произведения на класическата хореография и две творби на съвременната хореография. **Това дава възможност** за пълно, цялостно и творческо представяне на танцьорите от различни стилове и художествени школи.

Така, положеното от Олимпийските игри **състезание на красотата** която **облагородява**, във Варна се е превърнало в едно от световните културни събития, привличащо не само ценителите и състезаващите се млади балетисти, но и елита на европейския и световен балет – артисти, репетирори, хореографи, критици, жури

Действително - през 1983-та на **своето единадесето издание**, Конкурсът събира както никога **156** участници от **23** страни, като при откриването му бе официално представена и издадената през същата 1983 г. книга - „**Варненската Балетна Олимпиада**”, на големия английски балетен журналист, специалист и критик - **Джон Грегори, специално посветена на Конкурса.** В нея той проследява хронологически **наложилите се** на европейските и световни балетни сцени до 1983 г. **златни медалисти от Конкурса - Русия - носителя на Първата и единствена все още Голяма награда „Варна” от 1964 г. Владимир Василиев, Екатерина Максимова и Наталия Бессмертнова; САЩ - Наталия Макарова и Ева Евдокимова; България - Вера Кирова, Красимира Колдамова, Калина Богоева и Бисер Деянов; Куба - Лойла Араухо и Ауора Бош; Франция - Патрик Дюпон и Силви Гилем; Япония - Йоко Маришита и Хидео Фукагава и редица други таланти на бялата магия, носители на златни, сребърни и бронзови медали и отличия от Румъния, Чехословакия, Унгария, Канада, Япония, Германия и др. А титулната корица на книгата, „увековечи” и уникалната сцена на тази „Олимпиада” – Летният театър на Варна. При 22-то издание през 2006 г., Конкурсът приема рекордната кандидатура на **181** участници от **32** страни. Като цяло, за изминалия продължителен период от време - **1964 г. – 2012 г.**, на сцената на Летния театър във Варна - **култовото място за европейския и световен балет, близо 2570 балетисти от 40 страни**, са показали своето умение и талант, а **360 от тях са удостоени с лауреатски звания и отличия от тази „Олимпиада”.** В този Олимпийски аспект, тази „магия” на Конкурса привлича като магнит бъдещите световни звезди, тъй **като за тях той е трамплин за световните сцени** – дори само участието в него, **отваря вратите на световните театри пред младите хора от всички страни и****

континенти, както признават самите участници. Този факт е потвърден и от определението на френската преса - "всеки танцьор, който се върне с награда от Варна има вече осигурен просперитет в професионалния балет. Дори и тези, които не получат отличия, след завръщането си от Варна вече са значително по-популярни".

За безспорния престиж на Конкурса е и красноречивия факт – от **проведения XI Конкурс - „Варна 1983“**, от Конкурсната сцена на уникалния Летен театър са изгрели и започнали световните кариери и на „следващите“ знаменитости на световния балет - **една авторитетна плеяда от лауреатски звездни имена:** – Аньес Лъотестю, Клотилд Вайе, Йоко Моршиита, Мартин Ван Хамел, Евелин Харт, Владимир Малахов, Фарнандо Бухонес, Максимилиано Гера, Марин Бойеро, Раста Томас и други солисти на европейската и световна балетни сцени, **включващи и българските звезди Ясен Вълчанов, Ринат Имаев, Мария Илиева, Владимир Роже, Диляна Никифорова, Калина Калчева, Вяра Начева, Георги Смилевски, Искра Стоянова, Бойко Досев, Александър Александров и много други солисти на българската, европейската и световна балетни сцени.**

С тази звездна плеяда от посланици на красотата и грацията на възвишеното изкуство, отдала своите плодове в световното балетно изкуство на миналия и настоящия 21 век и на фона на няколко вековната история на световния балет, **Варненската Олимпиада постави фактически** - началото на нова, половин вековна епоха, както в международния творчески обмен в областта на хореографията и балетната педагогика, така и в грижата за откриването, поощряването и лансирането на младите балетни дарования и таланти от Европа и света. Тази плеяда от „мирни наследници“ на древните Олимпийски добродетели - **красотата и грацията, със**

своето възвишено и вдъхновяващо изкуство и очарование са радвали и продължават да радват многобройните ценители на балетната магия в Европа и света.

Юбилейният 25 Международен балетен конкурс „Варна -2012“ премина в - подкрепа кандидатурата на Варна за „Европейска столица на културата 2019“, под традиционното вече Конкурсно мото "Принос към културата на Европа" (Contribution to Europe's Culture), егидата на UNESCO, Постоянният танцов комитет на ITI и CID към UNESCO.

За първи път, Конкурсът премина без своя „Директор доайен“ и неуморим двигател от 1964 г. – доц. **Емил Димитров (1929-2011)**, запазил от сътресения първата в света „БАЛЕТНА ОЛИМПИАДА“, чиито „звездни наследници“, Жури, състезатели и ценители се поклониха пред паметта на Човека, който с усмивка, галантен жест и високата си интелегентност – спечели доверието, уважението и обичта на големите европейски и световни балетмайстори, педагози и техните възпитаници – „плеядата“ изгрели от престижната Сцена на Летния театър, световни балетни звезди. **Неговото дело** бе достойно наследено и продължено от сина му – **Димитър Димитров**, като Председател на Фондацията, под чието умело ръководство премина успешно и юбилейния 25 Конкурс. **В почетна памет на доц. Димитров**, като дългогодишен Директор и организатор на Конкурса от 1964 г., бе учредена и специална награда на негово име за XXV-я Конкурс – „Варна 2012“ - скулптура от бронз, на изтъкнатия скулптор Борис Андреев – Реджо, която съчетава в една фигура вълнението на „танца, огъня и Голготата“. **Във фойето** на Летния театър бе открита и много интересна фотоизложба на Стоян Лефеджиев - с балетни етюди и снимки, в това число и на доц. Е. Димитров, от предишните издания на Конкурса. **Конкурсът завърши** и без своя „традиционен“ председател на

Международното жури – **академик проф. Юрий Григорович**, който поради внезапно заболяване **беше наследен от проф. Петър Луканов** – като председател на Журито.

Организатори на Конкурса: Фондация „Международен балетен конкурс -Варна” и **съорганизатори** - *Министерство на културата и Община Варна*, с благородната **„Меценатска”** подкрепа на Societe Generale Експресбанк – *главен спомощствовател и рекламодател, други организации, фирми и проф. Атанас Кареев* – **все още единственото физическо лице „ДАРИТЕЛ”, от 14-ят Конкурс - 1990 г.**

В този аспект, водещият III-та Пресконференция на 25 юли и Член на УС на Фондацията - **Илко Раев**, представяйки го заяви: *”Проф. Атанас Кареев е уважаван пианист с принос към германската и българската култура. Той винаги е подпомагал Конкурса със свои лични средства и е изключителен пример за сърцата подкрепа на танцовото изкуство.”* От своя страна Вяра Начева – Член на Журито, *настояща „Прима балерина” на Берлинската опера и балет* и носител на II награда и лауреат на 17 МБК – „Варна 1996” - *изрази и своята благодарност към проф. Кареев, за спечелената от нея допълнителна награда от 14 Конкурс „Варна 1990” и на Конкурса като цяло: „На нас, българските състезатели, тогава ни беше много трудно, тъй като не ни беше разрешено да излизаме извън страната. А Варненският конкурс е от огромна полза, защото тук можем да си сверим часовниците, защото виждаме какво можем да добавим към нашите знания. Много е важно и в бъдеще да има такива награди, които да отворят за кандидатите вратата към големите балетни трупи. Защото на мен това ми предостави възможността за работа в Германия.”* **За информация** - Вяра Начева е първият състезател, удостоен от Журито на XIV Конкурс през 1990 г., с предоставената от Фондация

*„Интермузика”- Допълнителна Конкурсна награда - едномесечна „Специализация” в престижното „Висше училище за музика и танц” в гр.Есен, предложена от проф. Кареев – като член на УС на Фондацията и професор в тази Академия и финасово реализирана от него. Тази „културна грижа за Варна” на проф. Кареев, е наследена от неговите „праотци” по майчина линия: проф. Кареев е потомък на известни исторически личности на Варна по майчина линия: **внук на Найден Найденов** – един от основоположниците на „Културното дружество” и „Тържествата”, **правнук на Кмета Иван Церков, родственик и на Цани Калянджиев** - *основал Икономическия университет, първото у нас висше икономическо училище.* В „благодарствен” отговор на признанието на организаторите, проф. Атанас Кареев предложи - *в палитрата на наградите на следващите издания на Конкурса, да се включи и осъществяването на контакти с известни международни сцени за лауреатите, с лична готовност за първите стъпки от негова страна.**

На заключителната пресконференция на 28 юли, авторитетното Жури обяви лауреатските звания и награди. За пореден път - *”Голямата награда на град Варна” - златен медал и диплом - не бе присъдена.*

Днес, в контекста на Европейската културна идентичност – *Варненската балетна Олимпиада е вписана в културната история на Европа и на света и ще остане като един своеобразен „маяк” в историята на световния балет и като „Европейска и световна балетна столица”, с безспорен принос за формиране на балетната идентичност на Европа – родината на класическия балет.*

В потвърждение на всичко това е и категоричното мнение и становище на **академик проф. Юрий Григорович пред българската преса:** - *„ Варненският конкурс е запазена марка в света, родоначалник на всички останали и аз много го обичам. Понякога времето ни*

пречи да се насладим на тази прекрасна атмосфера, която има в Летния театър, но тогава се местим на закрито.” - XXII Конкурс, в-к „Черно море” 26.07 2006 г. – Юлия Боева. – „ За мен конкурсът във Варна е уникален. По негов пример и модел се създадоха много балетни конкурси в света. Той повлия не само върху развитието на българския балетен театър, но допринесе и за развитието на хореографското изкуство в света. Международният балетен конкурс във Варна е постоянен обмен на опит между педагози и изпълнители от различни танцови школи и системи, на теоретици и балетмайстори. **Не трябва да забравяме, че звездите на Большой театър и Гранд Опера изгряваха именно във Варна. Варненският конкурс даде старт на тяхната международна кариера и списъкът със звездите на световния балет, състезавали се на него, е вече много дълъг.**” – в-к **Монитор**” от 19.08.2006 г., интервюто с журналистката

Наталия Цонева след проведението преди това през юли във Варна 23 –ти Балетен Конкурс, на който той е председател на международното Жури.

– „**Запзете Варна! Това е светилището на класическия балет!**” - призив от страниците на вестник „Класа”.

Литература:

1. „Спомени и бележки” - Иван П. Церов, Книга II от 1935 г.
2. Найден Найденов, „Из музикалното минало на Варна”, София, 30.12.1972 г. - ДИ ”Наука и изкуство”.
3. Интернет „Уикипедия” – Варна „История”;
4. Музей на възрождането-Варна, revival.museumvarna.com.
5. Любомир Кутин, „ Първи опити за представяне оперното изкуство във Варна., www.operavarna.bg/pdf.
6. John Gregory - „Varna Ballet Olympiad”. First published in Great Britain in 1983 by C.J. Newsome and Associates.
67. Брошура на Конкурса за 2012 г. – „История на Конкурса”, стр.57 - 68.

ГАЛЕРИЯ – снимки от архива на Конкурса.

Сн.1. Г.Уланова и Ю. Григорович; Сн.2. Г.Уланова в Летния театър; Сн.3.Вл. Василиев – „Varna Grand Prix” 1964 ; Сн.4. Книгата на Джон Грегори; Сн.5. Журито на сцената на Театъра – 2010; Сн.6. Журито - 2012; Сн.7. проф. Ат. Кареев; Сн.8. Сцената на Театъра; Сн.9. Ю.Григорович връчва наградите - 2010; Сн.10. Автограф на Ю.Григорович за Конкурса – 2010; **Награди – мъже:**две първи - Сн.11. Денис Черевичко, Австрия и Сн.12. Бруклин Мак, САЩ; **юноши** - Сн.13. Хъ Тайи, Китай - I награда; **Хореография:** Сн.14. „Елегия в памет на Емил Димитров” – Тиан Джан и Син Син Сун, „Китай 2012” - отличие I степен; **девойки** – Сн.15. Натали Братанова, България - III награда; **жени:** Сн.16. Кристина Чочанова, България - III награда.; Сн.17. **Максимилиано Гера**, Аржентина - член на Журито и златен медалист от Конкурса през 1998 г. - в **Гала концерт „Среща на поколенията”**; **Поощрения:** **За партньорство** – Никола Хаджитанев, България - в **снимки 15 и 16**; Сн.18. Г. Уланова и Ем. Димитров; Сн.19. Вл.Василиев и Ем.Димитров;

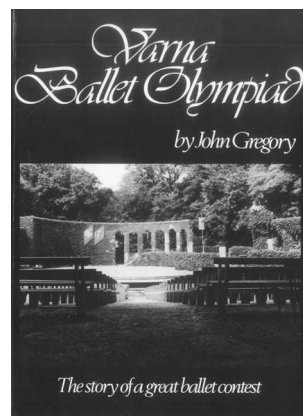
Сн.1

Сн.2.

Сн.3

Сн.4.

СН.5.

СН.6.

СН.7.

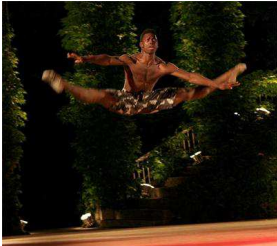
СН.8.

СН.9.

СН.10.

СН.11.

СН.12.

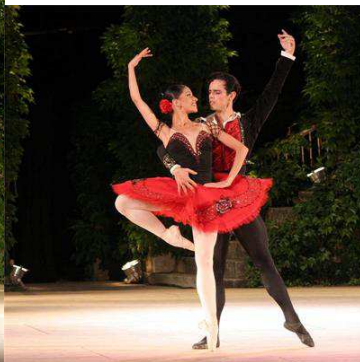
СН. 13.

СН.14.

СН.15.

СН.16.

СН.17.

25 Юбилейна балетна олимпиада - „Варна 2012” - в почетна памет на доц. Емил Димитров

Сн.18.

Сн.19.

Сн.20. Емблемата

Сн.21 - приветствия на 24 –ти Конкурс „Варна 2010” -

За контакти:
Румен Чардаклиев – музикант
„Протокол” на Конкурса
от VIII-то издание – “Варна 1976”.
e-mail: rchari@abv.bg